

Porovnání daňové soustavy České republiky a vybraného státu EU

Zpracovala: Silvie Válková

Ročník: Septima 2018/2019

Zadala: Mgr. Petra Quirenzová

Konzultanti: Bc. Jaroslava Šalátová, Dan Válek, DiS, Jan Válek

Datum odevzdání: 26.09.2018

Obsah

Úvod.....	3
1 Vývoj daňové soustavy v období 1989 – 1993.....	4
1.1 Daňová reforma z roku 1993.....	4
2 Daňová soustava České republiky k roku 2018.....	5
2.1 Daně přímé.....	5
2.2 Daně nepřímé.....	6
3 Historie daňové soustavy Německa.....	8
4 Daňová soustava Německa k roku 2018.....	9
5 Porovnání daňové soustavy České republiky a Německa.....	10
5.1 Porovnání DPH v České republice a Německu.....	10
5.2 Porovnání spotřební daně v České republice a Německu.....	11
Závěr.....	12
Použitá literatura.....	13
Internetové zdroje.....	13
Přílohy.....	15

Úvod

Tématem práce je porovnání daňové soustavy České republiky a Spolkové republiky Německo (dále jen Německo). Cílem práce je zanalyzovat oba daňové systémy, včetně jejich historie a rozdělení. Projekt je rozdělen na tři části. V první je popsána historie daňové soustavy České republiky v letech 1989 – 1993, současná charakteristika systému a jednotlivých daní. V druhé části jsou zmíněna důležitá data patřící k vývoji daňové soustavy Německa. Je zde popsána také nynější charakteristika a rozdělení do jednotlivých tříd. Poslední část se zabývá porovnáním obou soustav a dvou konkrétních vybraných daní.

1 Vývoj daňové soustavy v období 1989 – 1993

Sametová revoluce, která proběhla v listopadu roku 1989 v Praze, umožnila volný průchod diskusím a tématům, ke kterým bylo nemožné se vyjádřit 40 let. V tomto období získal pověst vůdčího ekonoma Václav Klaus, tehdejší federální ministr financí. Vznikly dva různé scénáře ekonomické reformy. Oba scénáře – „český“ a „federální“ se shodovaly v klíčové úloze trhu (cenové liberalizace) a v makroekonomické rovnováze¹. Později se stal úspěšnější federální scénář, jehož podstata spočívala v okamžité tzv. šokové, cenové liberalizaci zahraničního obchodu nebo také rychlé privatizaci.

V meziobdobí let 1989 – 1992 se soustava daní dělila na daně, které byly placeny organizacemi, a na daně placené občany. Největší změny nastaly u daně z obratu. Změny zahrnovaly nejprve zrušení dodatkové daně z obratu, poté stanovení sazeb a k 1. lednu 1993 byla dodatková daň úplně zrušena, stejně jako daně z příjmů občanů ze zemědělské výroby.

Do daní, které platili občané, patřily například: daň ze mzdy, daň z příjmů z literární a umělecké činnosti, daň z příjmů obyvatelstva nebo domovní daň. (Holman R. a kol., 2005, s. 511 – 512)

1.1 Daňová reforma z roku 1993

I přes všechny změny daňové soustavy nebyla dosavadní úprava v souladu s tržním mechanismem. Proto se federální vláda domluvila na novelizaci. Tato daňová reforma je velice zásadní. Mezi cíle reformy patřilo zjednodušení daňové soustavy, její zprůhlednění, zvýšení daňové spravedlnosti, snížení daně podniků, posílení daně nepřímé, přímé a daně jednotlivců a mnoho dalších. Ačkoliv byl tento krok poměrně náročný, podařilo se soustavu daní schválit již 15. dubna 1992 a uvést v činnost od 1. ledna 1993. (Široký J., 2012, s. 158 - 161)

---

¹ Stav klidu a setrvačnosti

2 Daňová soustava České republiky k roku 2018

Daňová soustava je souhrn platných předpisů, které upravují jednotlivé daně. Neexistuje však žádný zákon pojednávající o úpravě či znění daní.

Daň je soukromý statek, který je odnímán státem ke krytí společenských potřeb. Je povinná, nevratná a neekvivalentní². Osoba, která odvádí nebo platí daně se nazývá „daňový subjekt“. Způsobů výběru daní je několik. Patří mezi ně: daňové přiznání, záloha na daň, splátka daně a záloha u zdroje.

Daňový systém České republiky prochází neustálou novelizací a změnami. I tento rok finanční správa schválila několik změn, které vejdou v platnost v lednu 2019. Konkrétně finanční správa diskutovala v Poslanecké sněmovně o dani z přidané hodnoty. (Ekonomikon, 2018)

V nadcházejících podkapitolách bude popsáno rozdělení daní na daně přímé a nepřímé a v příloze lze nalézt tabulku pro lepší zorientování (viz obrázek 1).

2.1 Daně přímé

U přímých daní lze konkrétně určit osobu (daňový subjekt), která bude daň platit, přičemž plátce je zároveň poplatníkem. Daň se většinou odvádí z příjmů nebo majetku plátce.

2.1.1 Daň z příjmu fyzických osob

Fyzickou osobou se rozumí osoba, která má na území České republiky trvalé bydliště, nebo se zde trvale vyskytuje. Předměty daní jsou: příjmy ze závislé činnosti (superhrubá mzda), příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku (úroky, dividendy), příjmy z nájmu a ostatní příjmy (příležitostné příjmy, výhry atp.)

2.1.2 Daň z příjmu právnických osob

Daň z příjmu právnických osob daní příjmy subjektů, které byly založeny právním aktem a to za účelem podnikání. Od této daně jsou osvobozeny nadace a nadační fondy. Předmětem daní jsou všechny výnosy a nakládání s veškerým majetkem.

2.1.3 Daň z nemovitých věcí

Daň z nemovitosti platí pro pozemky a stavby na území České republiky. V případě pozemků je základem daně výměra pozemku či cena pozemku. Sazba daně závisí na kvalitě, umístění a využití pozemku.

---

² nerovnocenná

2.1.4 Silniční daň

Silniční daň platí pouze pro vozidla, která jsou používána nebo určená k podnikání. Vozidla používána k osobním potřebám jsou od této daně osvobozeny. Zákon také stanoví zvláštní poplatek za užívání dálnic, který je povinen pro každého, kdo dálnici využívá, bez ohledu na účel využívání.

2.1.5 Daň z nabytí nemovitých věcí

Předmětem této daně je nabytí vlastnického práva k nemovité věci (pozemek, stavba). Vlastnické právo lze získat buď koupí, dědictvím nebo darováním.

2.1.6 Dědická daň

Od roku 2014 jsou od této daně osvobozeny první a druhá příbuzenská skupina, což jsou manželé, příbuzní v přímé řadě (děti, vnoučata, rodiče, prarodiče) a příbuzní v řadě pobočné (strýcové, tety, sourozenci, neteře, synovci), manželé dětí rodičů, osoby žijící déle než 1 rok ve společné domácnosti. Avšak dědicové musí vyplatit notáře jako soudního komisaře, kterému náleží odměna za úkony provedené v řízení. Tuto sumu platí dědic, případně je mezi jednotlivé dědice rozdělena. Výše ceny se určí z hodnoty zděděného majetku, který je znalecky ohodnocen. (Přímé daně, 2018)

2.2 Daně nepřímé

Nepřímé daně jsou vždy vázány na výrobky nebo služby. Poplatník³ je vždy konečný spotřebitel ale není plátcem⁴.

2.2.1 Daň z přidané hodnoty (DPH)

Tato daň je jediná všeobecná. Produkt je postupně zdaňován v průběhu jeho zhodnocování. Daň z přidané hodnoty je v souladu s příslušnými předpisy Evropské unie. Předmětem daně je dodání zboží, převod nemovitosti nebo poskytnutí služby. Daní se hrubá marže⁵, což je vlastně ona přidaná hodnota. Daň je rozdělena do tří sazeb: základní 21%, snížená 15% a druhá snížená 10%

2.2.2 Spotřební daň

Spotřební daň je selektivní, neboli výběrová. Spotřebním daním podléhají minerální oleje, líh, pivo, víno a tabákové výrobky. Daň je splatná, když je zboží volně uvedeno do oběhu. Účelem této daně je buď zvýšit příjmy státního rozpočtu, nebo snížit prodávané množství zboží, které

---

³ Fyzická nebo právnická osoba, jejíž příjmy či majetek podléhají dani

⁴ Fyzická nebo právnická osoba, jež je povinna odvést daň do státního rozpočtu

⁵ Rozdíl mezi prodejní a nákupní cenou služby nebo produktu

je považováno za škodlivé pro spotřebitele, společnost, nebo prostředí. Tato daň bývá často mylně zaměňována s DPH. Hlavním rozdílem je, že daň spotřební se specifikuje na určitou skupinu produktů, které škodí spotřebiteli či společnosti, zatímco DPH platí pro většinu zboží. (Nepřímé daně – DPH a spotřební daň, 2017)

2.2.3 Clo

Daň vybíraná státem při přechodu zboží přes celní hranici. Cla jsou regulována celním kodexem Evropské unie.

2.2.4 Ekologická daň

Předmětem daně je elektřina, plyn, černé uhlí, pevná paliva a koks. Plátcí jsou dodavatelé a provozovatelé. Od této daně jsou osvobozeni výrobci.

2.2.5 Daň z hazardních her

Předmětem daní je loterie, kursová sázka, technická hra nebo hry provozované prostřednictvím internetu. (Daňový systém v ČR, 2015)

3 Historie daňové soustavy Německa

Před první světovou válkou Německo zbrojilo, tudíž se vyvinul tlak na finanční zdroje. Proto se na tomto území zavedly vysoké daně. Daň z příjmu fyzických osob v té době dosahovala až 60%. Zlom nastal po druhé světové válce, když se zavedlo podílové financování. Stát už si nemohl nechávat celý výnos z daní a používat je na vlastní účely, ale musel určitou část rozdělit mezi městské samosprávy.

Další důležitá reforma se udála v letech 1998 – 2005. V této době došlo k nejvýznamnější redukci v dějinách daňového zatížení. Mimo opatření, která vedla ke snížení daňového zatížení, bylo přijato i snížení některých odpisových sazeb, což výrazně pomohlo především podnikům s vysokými investicemi do zařízení a vysokými zisky. Nová reforma ale nepomohla pouze podnikům, nýbrž i rodinám nebo zaměstnancům se středními, nebo malými finančními příjmy. Kladený důraz na finančně slabší rodiny či zaměstnance zajistil daňovému systému větší spravedlnost a také transparentnost. Cílem bylo zvýšit mezinárodní konkurenceschopnost. (Bundesministerium der Justiz/nichtamtliches Inhaltsverzeichnis, 2018 ; Daňová soustava Německa, 2003)

4 Daňová soustava Německa k roku 2018

Daňový systém v Německu je podstatně složitější než systém České republiky, ačkoliv se zde daně se zde taktéž dělí na přímé (daň z příjmu fyzických, právnických osob, živnostenská daň), nepřímé (daň z přidané hodnoty, spotřební daň) a ostatní (dědická a darovací daň, daň z nemovitostí, daň z nabytí věcí nemovitých), každá osoba je ještě finančním úřadem zařazena do tzv. „daňové třídy“. Navíc se zde platí daň církevní, jejíž sazba se ve spolkových zemích liší. Daně se vztahují na osoby, které mají v Německu trvalý pobyt, nebo se zde trvale zdržují.

V Německu je každá osoba zařazena do tzv. „daňové třídy“. Každá třída má rozdílné danění. Poplatníci daní jsou zařazeni do příslušné třídy podle jejich platu. Plátcí s vyšším platem musí platit větší daně a pro plátce s nízkým finančním příjmem jsou zde vyhrazeny třídy v nichž se daně diametrálně liší (progresivní zdanění). Daňové třídy jsou:

První daňová třída: svobodní, rozvedení

Druhá daňová třída: matky nebo otcové samoživitelé

Třetí daňová třída: ženatí nebo vdané (Tuto třídu může mít pouze jeden z partnerů, druhý partner musí mít třídu 5.)

Čtvrtá daňová třída: ženatí nebo vdané, oba pracující na území Německa, platící daně, podobné příjmy

Pátá daňová třída: manželé, z nichž jeden má výrazně nižší příjem (viz 3 daňová třída)

Šestá daňová třída: v případě druhého zaměstnání (daní se vždy podle této třídy, největší danění)

(Daňové třídy a jak se v nich vyznat, 2017 ; Daně v Německu, 2013

5 Porovnání daňové soustavy České republiky a Německa

Německo bylo pro porovnání daňové soustavy České republiky vybráno především kvůli tomu, že bylo velkou inspirací pro české zákonodárce a to obzvláště na začátku devadesátých let. Dále také proto, že patří mezi ekonomicky nejvyspělejší státy EU. (Německo je v plusu, 2018)

Daňová soustava České republiky se příliš neliší od daňové soustavy Německa, nicméně systém daní v Německu je o něco složitější. Stejně jako v České republice jsou v Německu vybírány daně přímé a nepřímé. Oba systémy se ale liší rozsahem zdanění. Progresivní zdanění platí již pouze pro Německo, v České republice bylo toto zdanění nahrazeno jednotnou sazbou.

Německo je stát federativní⁶ oproti České republice, která je unitární⁷. V Německu existují tři typy správy: úroveň státní (spolková), zemská a obecní (komunální). V České republice je správa také rozdělena do tří úrovní: státní, krajská, obecní.

Pro porovnání konkrétních daní byly vybrány daně nepřímé: daň z přidané hodnoty a daň spotřební, jelikož obě tyto daně tvoří největší část příjmů států a týkají se každé osoby na území České republiky nebo Německa. (Daňový systém v Německu a EU, 2017)

5.1 Porovnání DPH v České republice a Německu

Tato daň je nejdůležitější příjem státního rozpočtu v obou zemích. Daň platí všichni při nákupu většiny zboží, nebo při pořizování služeb. V České republice platí to, že pokud je dodavatel registrován jako plátcem daně, musí určitou část hodnoty odvést státu. Zboží, nebo služby, které dodavatel poskytuje je zdaněno také. V České republice je registrace k této dani dobrovolná. Znamená to tedy, že dodavatel nemusí být plátcem, tím pádem jsou jeho služby či zboží levnější, jelikož není třeba zahrnovat daň. Registrace ale může být dobrovolná pouze v případě, že roční obrát podnikatele nepřekročí částku 1 000 000 Kč. Sazby DPH v České republice jsou rozděleny do tří typů. První sazba je sazba základní a činí 21%. Platí pro většinu zboží nebo služeb. Druhá sazba je sazba snížená a ta činí 15%. Tato snížená sazba se uplatňuje na vybrané služby (teplo, ubytovací služby, fit centra). A třetí sazba je 10%, ta je uplatňována na knihy, léky, dětskou výživu. (DPH v Česku a v Německu, 2005 ; Typy daní v Německu, 2012 ; DPH v Německu, 2017)

---

⁶ Typ státního zřízení – skládající se z různých orgánů (kantony, provincie...)

⁷ Jednotná soustava státních orgánů, nedělitelné území

I v Německu je tato daň jedna z nejméně výhodných. Předmětem je dodání zboží, poskytnutí služby nebo dovoz zboží. Princip vybírání této daně je velmi obdobný jako v České republice s tím rozdílem, že v Německu je registrace k této dani povinná. Podnikatelé, jejichž roční příjem nepřesáhl 17 500 euro, jsou osvobozeni od povinné registrace. Sazby v Německu jsou nižší než v České republice. Základní sazba je 19% a snížená je 7%. Snížená sazba je uplatňována na knihy, tiskoviny, léky, služby v oblasti umění (divadlo, muzeum, zoologická zahrada atd.)

DPH v Německu je podstatně nižší, což napomáhá jedincům žít plnohodnotný život. V Německu je zákon pojednávající o této dani striktnější. Tato daň je v obou zemích velmi obdobná, liší se však v jednotlivostech, které ale nejsou stěžejní. (DPH v Česku a v Německu, 2005 ; Typy daní v Německu, 2012 ; DPH v Německu, 2017)

5.2 Porovnání spotřební daně v České republice a Německu

Spotřební daň má za úkol regulovat ceny komodit (tabák, alkohol, pohonné hmoty) na trhu. Účelem je buď zvýšit příjmy státního rozpočtu nebo snížit prodávané množství zboží, jehož spotřeba je pro spotřebitele škodlivá (cigarety).

V Česku je spotřební daň uvalena především na tabákové výrobky, alkohol a pohonné hmoty. Daň z těchto produktů tvoří zhruba 50% zdaněného zboží. Plátcí daně jsou výrobci a provozovatelé. Poplatníci jsou ti, kteří si výrobky kupují. Sazby daně jsou většinou stanoveny samostatně pro určitý druh výrobku, také v závislosti na měrných jednotkách. V potaz se nebere kvalita výrobku. Správu má na starost Celní úřad. Spotřební daň tvoří zhruba 14% státního rozpočtu České republiky.

I tato daň je velmi podobná spotřební dani v Německu. Nicméně zde jsou spotřební daně vyšší, především proto, že chtějí snížit prodávané množství zboží škodící zdraví spotřebitele. Proto je také v Německu zavedena daň tzv. „Alkopop“, jejímž účelem je chránit mladistvé před alkoholem, který je smísen s limonádou, tudíž je obtížnější jeho přítomnost rozpoznat.

V Německu jsou spotřební daně všeobecně vyšší než v České republice, především sazba daně z elektrické energie. Ta patří k nejvyšším v rámci EU. (Typy daní v Německu, 2012 ; Daňový systém v Německu, 2017 ; Daňová soustava ČR, 2018)

Závěr

Tímto projektem bylo zjištěno, že oba daňové systémy jsou si velmi podobné až na určité odlišné prvky. V obou státech platí obdobné rozdělení daní, nicméně v Německu je zavedeno i dělení do jednotlivých tříd, které umožňuje například společné zdanění manželů, což poskytuje velmi výhodné zdanění. Struktura vybíraných majetkových daní je v obou zemích obdobná. Sazby daní jsou progresivní pouze v Německu. V České republice byly progresivní sazby nahrazeny jednotnou sazbou daně. V obou státech je zavedeno DPH, přičemž sazby této daně jsou vyšší v České republice. Spotřební daň v Německu obsahuje například navíc ještě daň z tzv. „Alkopop“. Obě země splňují minimální sazby určené směrnicemi Evropské Unie.

Použitá literatura

HOLMAN, R. a kol. *Dějiny ekonomického myšlení. 3. vydání.* Praha: C.H.Beck, 2005, ISBN 80-7179-380-9

ŠIROKÝ J. *Daně v Evropské unii.* Praha: Linde, 2012, ISBN 978-80-7201-881-9

Internetové zdroje

Bundesministerium der Justiz nchtamtliches Inhaltsverzeichnis [online]. 2012. Dostupné z: <http://www.gesetze-im-internet.de/estg/index.html> [cit.2018-09-23]

Daň z nabytí nemovitých věcí. *Finance.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-09-24]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/dane-a-mzda/majetkove-dane/dan-z-prevodu-nemovitosti/> [cit.2018-09-24]

Daně v Německu. *Finance.cz* [online]. 2000-2013 [cit. 2018-09-23]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-v-cr-a-v-eu/dane-v-eu/dane-v-nemecku/> [cit.2018-09-23]

Daňové třídy a jak se v nich vyznat. Weber Bauservice [online]. Chemnitz, 2017. Dostupné z: <http://weberarbeit.de/danove-tridy-a-jak-se-v-nich-vyznat> [cit. 2018-09-23]

Daňový systém v Německu a EU. *Finance.cz* [online]. 2017. Dostupné z: <https://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-v-cr-a-v-eu/dane-v-eu/dane-v-nemecku/> [cit. 2018-09-23]

Daňový systém v ČR. Finanční správa [online]. 2015. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/dane/danovy-system-cr> [cit. 2018-09-23]

Daňová soustava ČR. *Ekonomikon* [online]. 2018. Dostupné z: <https://www.ekonomikon.cz/ucto/danova-soustava/> [cit. 2018-09-23]

Dědická daň. *Peníze.cz* [online]. 2018. Dostupné z: <https://www.penize.cz/dedicka-dan> [cit. 2018-09-23]

DPH v Německu - přehled. *Amavat* [online]. 2017. Dostupné z: <https://amavat.cz/dph-v-evrope/dph-v-nemecku-prehled/> [cit. 2018-09-23]

GOLA, Petr. Daňová soustava Německa. *Měsíc.cz* [online]. 2003. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/danova-soustava-nemecka/> [cit. 2018-09-23]

Nepřímé daně - spotřební daň a DPH. *Finance.cz* [online]. 2017. Dostupné z: <https://www.finance.cz/dane-a-mzda/dph-a-spotrebni-dane/> [cit. 2018-09-23]

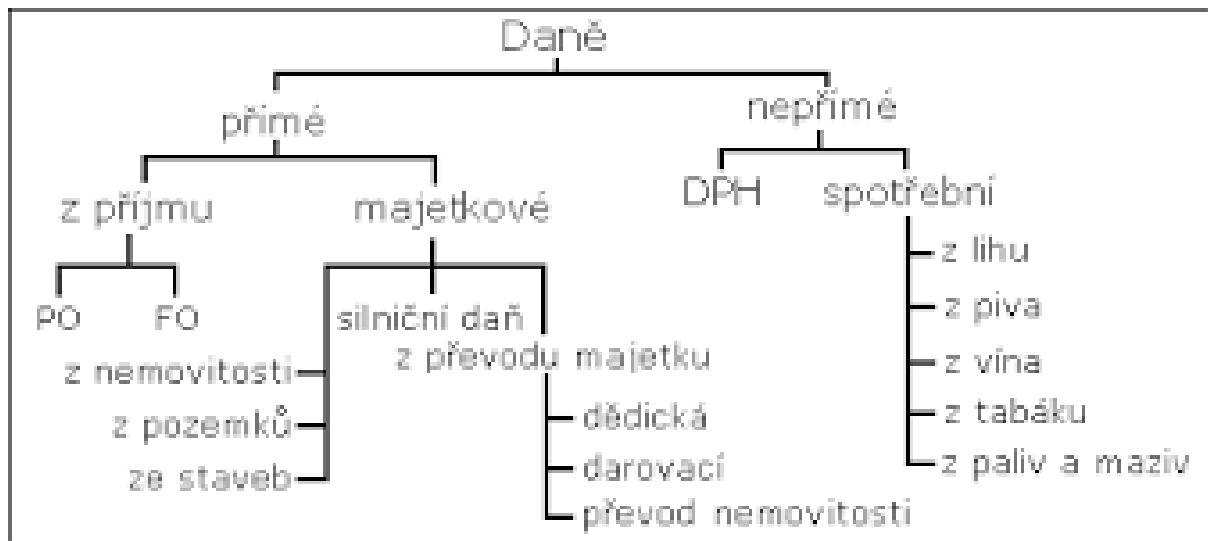
Německo je v plusu. Česká televize [online]. Brno: ČT24, 2018. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2574745-nemecko-ma-nejvyssi-prebytek-rozpoctu-od-znovusjednoceni-zeme> [cit. 2018-09-23]

RODÁK, Tomáš a Martin DIEMER. DPH v Česku a v Německu. *Hospodářské noviny* [online]. 2005. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-16610720-dph-v-cesku-a-v-nemecku-se-lisi> [cit. 2018-09-23]

Typy daní v Německu | Export do SRN [online]. 2012. Dostupné z: <http://www.expordosrn.cz/article/typy-dan%C3%AD-v-n%C4%9Bmecku> [cit. 2018-09-23]

Přílohy

Obrázek č. 1

Obrázek 1 *Přímé a nepřímé daně - tabulka* [online]. In: . [cit. 2018-09-24]. Dostupné z:

https://www.google.cz/search?biw=1242&bih=597&tbm=isch&sa=1&ei=uy6pW-rsFsXHwQKh2JOQA&q=p%C5%99%C3%ADm%C3%A9+nep%C5%99%C3%ADm%C3%A9+dan%C4%9B+tabulka&oq=p%C5%99%C3%ADm%C3%A9+nep%C5%99%C3%ADm%C3%A9+dan%C4%9B+tabulka&gs_l=img.3...22415.23815.0.24004.8.8.0.0.0.136.704.4j3.7.0....0...1c.1.64.img..1.1.133...0i24k1.0.OMjprSnBluw#imgrc=j7skDoSbFIM6rM: